



PRZYKŁADOWA PEŁNA ODPOWIEDŹ

Czy człowiek decyduje o własnym losie? Omów zagadnienie na podstawie *Makbeta* Williama Szekspira. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

LEKTURA BAZOWA

William Szekspir, *Makbet*

EPOKA

Renesans

CZAS WYPOWIEDZI

ok. 4 min

OPRACOWANIE

nauczyciele Odrabiamy

ZESKANUJ TELEFONEM ALBO KLIKNIJ



Kursy maturalne

Pakiet 10 kursów do matury 2027 od Odrabiamy.pl.



Przećwicz to pytanie

Darmowy symulator matury ustnej. Ocena wg kryteriów CKE.



Posłuchaj

Darmowy kurs z opracowaniem pytań jawnych 2027.

JAK Z TEGO KORZYSTAĆ

To gotowa wypowiedź, taka jak na egzaminie. Etykiety na marginesie pokazują, z jakich kroków się składa. Nie ucz się jej na pamięć: zbuduj własną według tego samego planu, a potem sprawdź się w symulatorze (kod QR „Przećwicz to pytanie” wyżej).

TEZA

wstęp, który od razu mówi, co będziesz udowadniać

Życie człowieka często toczy się inaczej, niż to sobie zaplanował. W większości jednak to on sam decyduje o swoich działaniach i także on musi ponieść ich konsekwencje. Trzeba też pamiętać, że duży wpływ na decyzje jednostki ma jej otoczenie.

Z LEKTURY

sceny i postacie z lektury bazowej omówione pod tenże

Losy Makbeta, tytułowego bohatera dramatu Szekspira, wynikały z podejmowanych przez niego decyzji - choć sam nie był tego do końca świadomy. Rycerz próbował zasłonić się przepowiednią wiedzmi. Uznał, że jeśli jego przyszłość jest już zapisana, to właściwie nie ma już wyboru -

po prostu los tak chce. Na tę sprawę zupełnie inaczej patrzył Banko. Przyjaciel bohatera był podejrzliwy wobec przepowiedni. Co więcej, próbował ostrzec towarzysza. Niestety ten zlekceważył jego rady.

Po zabiciu Duncana Makbeta dręczyły wyrzuty sumienia. Popadł w obłąd, halucynował. Wiedział, że miał wolną wolę, i żałował swojej decyzji. Wcześniej przecież bronił swoich wartości i szanował władzę. Rycerskie ideały stawiał na pierwszym miejscu. Nie chciał postępować wbrew wyznawanym przez siebie zasadom. Zabicie króla wiązało się natomiast ze złamaniem tych reguł. Makbet zauważył, że niemoralny czyn zmienił jego wrażliwość - zabójca stał się niewolnikiem własnej zbrodni. Mimo że tłumaczył ją kwestią przeznaczenia, sumienie nie dawało mu spokoju. A to pozwala sądzić, że w głębi serca czuł się odpowiedzialny za to, co zrobił. Nawet jeśli wierzył, że tak musiało się stać, zabicie Duncana było sprzeczne z jego wartościami. Mimo wszystko coś przesądziło o tym, że zdecydował się na tak podły czyn.

Bez wątpienia bohatera zgubiła ambicja - i to nie tylko jego własna, bo skutecznie podsyciła ją Lady Makbet. Przepowiednia obudziła tłumione pragnienia rycerza, który chciał być kimś więcej - marzył o sukcesie. Tę słabość wykorzystała jego żona. Powołując się na ambicję męża, nakłoniła go do zabójstwa, żeby samej osiągnąć wyższą pozycję społeczną. Zachęcała go do podejmowania kolejnych kroków i rozwiewała jego moralne wątpliwości. Bez wątpienia miała więc wpływ na Makbeta, choć bohater w każdej chwili mógł się jej przeciwstawić.

Z dzieła Szekspira wynika, że człowiek ulega różnym wpływom, jednak ostatecznie sam o sobie decyduje.

KONTEKST

drugi tekst lub zjawisko,
zestawione z lekturą

Natomiast *Ferdynand* Gombrowicza jest nieco bardziej pesymistyczne w wymowie - człowiek nie może uciec od formy, która wymusza na nim konkretne zachowania. Józio Kowalski trafiał w różne miejsca i poznawał różnych ludzi, a każde z tych środowisk miało na niego silny wpływ. Dobrym przykładem jest szkoła, gdzie dorosły mężczyzna od razu wszedł w rolę posłusznego ucznia. I chociaż Józio chciał sam o sobie decydować, najczęściej postępował według zasad i dostosowywał się do otoczenia. Robił rzeczy, których sam by się po sobie nie spodziewał. Przykładowo, w Bolimowie właściwie wbrew własnej woli i bez wyraźnego powodu spoliczkował parobka. Musimy jednak pamiętać o tym, że jest to utwór groteskowy, a więc różne problemy zostały tu wyraźnie wyolbrzymione. Gombrowicz nie stwierdza w takim razie, że człowiek nie ma na nic wpływu - zauważa raczej, że w społeczeństwie nigdy nie będziemy tak do końca wolni.

WNIOSEK

spięcie obu części i
odpowiedź na pytanie

Przykłady z lektur potwierdzają, że człowiek może decydować o własnym życiu, jednak na jego wybory często mają wpływ inni ludzie. Makbet wiedział, że jest odpowiedzialny za swoje czyny. Nie kierowały nim żadne nadprzyrodzone moce. Mimo to żona Makbeta wykorzystała jego słabości i nakłoniła go do zbrodni. W większości jednak to on sam decyduje o swoich działaniach. Oczywiście - wybory nigdy nie są podejmowane w próżni. Bardzo często korzystamy z rad innych, a nawet zupełnie ulegamy wpływom otoczenia - tak jak bohaterowie *Ferdydurke*. Ostatecznie jednak to my sami musimy ponosić konsekwencje swoich decyzji.